

щує точність аналізу, зокрема визначеність результатів.

Література

1. Хендерсен Б. Д. Продуктовый портфель / Хендерсен Б. Д. // Бостонская консалтинговая группа BCG Review : Дайджест. — М. : Бостонская консалтинговая группа, 2008.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия : пер. с англ. / И. Ансофф. — СПб. : Изд-во «Питер», 1999. — 416 с.
3. Day G. S. Analysis for Strategic Marketing Decisions / G. S. Day. — West Publishing Company, 1996. — P. 202, 204.
4. Hichens R. E. The Directional Policy Matrix: Tool for strategic Planning / Hichens R. E., Robinson S. J. Q. and Wade D. P. — Long Range Planning, Vol. 11, June 1978.
5. Ламбен Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок / Ж.-Ж. Ламбен ; пер. с англ. — СПб. : Питер, 2006. — 800 с. 4
6. Мак-Доналд М. Стратегическое планирование маркетинга. — СПб. : Питер, 2000. — 320 с.
7. Гайдаенко Т. А. Маркетинговое управление. Полный курс МВА. Принципы управленческих решений и практика / Т. А. Гайдаенко. — М. : Эксмо, 2005. — 480 с.
8. Варава Л. М. Визначення перспективних ринків збуту та стратегії поведінки на них залізрудних гірничо-збагачувальних підприємств з ви-

користанням матриці «привабливість-конкурентоспроможність» / Л. М. Варава, В. В. Подсевак, І. Г. Єлізаров // Вісник КТУ. — 2011. — Вип. 27. — С. 267–271.

9. Бабець Є. К. Аналіз конкурентоспроможності криворізьких залізних руд та вибір стратегії зовнішньоекономічної діяльності / Є. К. Бабець, О. А. Юзефович, І. Г. Єлізаров // Проблеми економічної освіти і науковий прогрес : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції 21 листопада 2003 р.. 2003. — С. 44–47.

10. Іщенко М. І. Аналіз зовнішнього середовища як складова стратегічного аналізу [Електронний ресурс] / Іщенко М. І. Нусінов В. Я. // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3164&p=1>.

11. Рыбальченко И. А. Способ модификации матрицы БКГ в условиях дефицита маркетинговой информации / И. А. Рыбальченко // Маркетинг и реклама. — 1998. — № 1 (17). — С. 32–39.

12. Бабець Є. К. Модифікація методики побудови матриці портфельного аналізу гірничозбагачувального комбінату на основі внутрішньої вторинної інформації / Є. К. Бабець, І. Є. Мельнікова, С. Я. Гребенюк // Форум гірників — 2014 : матеріали між нар. конф., 1–4 жовт. 2014 р., м. Дніпропетровськ. — Д. : ТОВ «ЛізуновПрес», 2014. — Т. 3. — 278 с. — С. 257–268.

Поступила до редакції 18.11.14

© Є. К. Бабець, 2014

УДК 332.1

О. В. Белякова*

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

В роботі досліджено підходи до визначення сутності потенціалу економічної системи. Запропоновано розгляд якісних характеристик системи на рівнях сутності (якість системи) і прояви (набір властивостей), які структуровані з виділенням системи якості та властивостей I-го і II-го порядку. Проаналізовано підходи до визначення поняття «інноваційний потенціал». Виділено напрями розвитку промислових підприємств для забезпечення ефективного використання та напрями відтворення їх потенціалу соціально-економічних систем.

Ключові слова: потенціал, економічна система, інноваційний потенціал, синергізм.

В работе исследованы подходы к определению сущности потенциала экономической системы. Предложено рассмотрение качественных характеристик системы на уровнях сущности (качество системы) и проявления (набор свойств), которые структурированы с выделением системы качества и свойств I-го и II-го порядка. Проанализированы подходы к определению понятия «инновационный потенциал». Выделены направления развития промышленных предприятий для обеспечения

* Белякова О. В. — канд. екон. наук, доцент, в. о. зав. кафедри готельно-ресторанного бізнесу, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ.

ефективного использования и направления воспроизведения их потенциала социально-экономических систем.

Ключевые слова: потенциал, экономическая система, инновационный потенциал, синергизм.

We have investigated approaches to determining the nature of the potential economic system. The proposed consideration of the qualitative characteristics of the system at the levels of the entity (quality system) and manifestations (set of properties) that are structured with the release of the quality system, the properties of the i -th and ii -th order. The approaches to defining the concept of «innovation potential». Isolated areas of development of industrial enterprises to ensure the effective use and direction of playback of their potential socio-economic systems.

Keywords: potential economic system. Innovation, synergy.

Інноваційний шлях розвитку економіки в сучасних умовах є одним з пріоритетних напрямків як для господарюючих суб'єктів, так і для великих соціально-економічних систем, включаючи регіони. Головною умовою інноваційного розвитку є наявність інноваційного потенціалу, без якого в даний час не може обійтися жодна економічна система, яка прагне завоювати лідируюче положення серед аналогічних їй систем.

Метою даної статті є дослідження сутності процесу формування інноваційного потенціалу регіональних соціально-економічних систем.

В процесі визначення сутності будь-якого виду потенціалу економічної системи фіксується той факт, що перший сам є складною системою взаємодіючих елементів, які можуть певною мірою заміщати один одного (бути альтернативними і динамічними).

Потенціал у вищих формах його виявлення може самостійно адаптуватися та еволюціонувати з появою нових складових і за умови збалансованого оптимального співвідношення між ними. Розглядаючи сутність процесу формування потенціалу з урахуванням того, що він сам є ієрархічною системою, слід докладніше визначити властивості та якості, притаманні системі взагалі.

На наш погляд, доцільно розрізняти якісні характеристики системи на рівнях сутності (якість системи) та прояву (набір властивостей). Під якістю системи розуміється суттєва визначеність предмету, завдяки чому він є даним, а не іншим предметом.

Якість предмету пов'язана з предметом як цілим, охоплюючи його повністю і обумовлюючи його певні властивості. Властивість — це сторона предмету, що підкреслює його відмінність або подібність до інших предметів та виявляється у взаємодії з ними. Кожен предмет володіє певною кількістю властивостей, єдність яких характеризує його якість [13, с. 186–187, 396].

Враховуючи вищесказане, представлений вище перелік якісних характеристик і властивостей можна структурувати, виділивши якості системи, властивості I-го та II-го порядку (табл. 1).

Гіперкомплексність — це якісна характеристика системи як єдиного цілого, що передбачає наявність таких системних властивостей I-го порядку, як складність, багатоаспектність зв'язків елементів, складових, підсистем. Складові або елементи системи володіють набором властивостей і зв'язків, тобто є мультивалентними, що дозволяє їм (елементам) ставати ефективною частиною систем різного типу.

Якщо властивості системи як цілого змінюються, то це відобразиться в зміні характеристик її елементів, появі потенційних альтернативних станів системи і шляхів розвитку.

Динамізм як важлива якісна характеристика системи пов'язаний зі зміною її кількісних та якісних її параметрів як цілого. Залежно від глибини і масштабів змін елементів, виділяють невизначеність та нелінійність поведінки системи. Одним із основних проявів невизначеності поведінки є флуктуації — малі випадкові збурення,

Таблиця 1

Якості і властивості системи

Якості системи	Властивості системи	
	I порядку	II порядку
Гіперкомплексність	Складність	Мультивалентність
	Багатоаспектність	Альтернативність
	Цілісність	Стаціонарність
Динамізм	Невизначеність поведінки	Адаптаційність
		Стійкість
	Нелінійність	Стохастичність
		Еволюційність
		Гнучкість
		Граничність
Емергентність	Структурність	
	Ієрархічність	
	Протиентропійність	
Синергізм	Цілевизначеність (телекономічність)	Мультіплікативність
		Комбінаторність

або біфуркації — вибухові явища в економічних процесах. В зоні так званої гнучкої поведінки, коли не вичерпані адаптаційні можливості системи, флуктуації не порушують її цілісності та зменшуються з часом до певного мінімального значення. В зоні, що відповідає критичним значенням параметрів системи, флуктуації зростають, приводячи до біфуркаційних змін. Невизначеність поведінки також проявляється у змінах станів гнучкості системи, коли вона намагається адаптуватися до впливу зовнішнього середовища. Адаптація та еволюція найтіснішим чином пов'язані з двома протилежними властивостями, що притаманні гіперкомплексності системи: цілісністю (тіснота зв'язків між елементами і підсистемами, рівень єдності системи) і сукупністю (послаблення зв'язків підсистем і елементів, що пов'язано зі зміною стаціонарних станів системи на певному етапі її розвитку).

Нелінійність — це здатність системи мати у своїй структурі різні стаціонарні стани, що відповідають різним законам функціонування цієї системи. Реалізація адаптаційних можливостей системи має стохастичний характер через мультивалентність зв'язків і станів елементів. Наростання змін у навколишнім середовищі може спричинити перетворення адаптаційних змін системи в еволюційні зміни, що пов'язано з появою нових елементів, властивостей і зв'язків, змінами структури і поведінки системи, тобто, існує межа збереження властивостей системи на певному рівні (граничність змін властивостей системи або її елементів).

Емерджентність як комплексна якісна характеристика системи дозволяє визначити структуру елементів на всіх рівнях ієрархії системи (при цьому певна система стає підсистемою іншої, більш складної системи). Емерджентність пов'язана з розвитком таких системних властивостей як структурність (зв'язки елементів на певних рівнях організації системи), ієрархічність (зв'язок внутрішніх рівнів системи) та протиентропійність (спрямованість системи на збереження своєї цілісності).

Стосовно будь-якої складної динамічної системи синергізм виявляється як отримання додаткового ефекту як за рахунок своєї цілісності, так і завдяки використанню можливостей інтеграції елементів системи. Комбінаторний та мультиплікативний ефекти у цьому випадку спостерігаються як закономірний результат вдалого цілеполювання рівнів та підсистем цілого.

Науковці, відносячи до переліку якісних характеристик потенціальність, визначають її лише як наявність альтернативних можливостей розвитку системи, що можуть бути реалізовані за певними умовами [14, с. 17].

На наш погляд, розуміння потенціальності системи має базуватися на безпосередньому дослідженні її найсуттєвіших (системоутворюючих) характеристик. Саме потенціальність поєднує в собі найголовніші якісні риси системи: гіперкомплексність системи, емерджентність її елементів; динамізм станів і зв'язків; поява синергетичних ефектів від взаємодії елементів, і обумовлює певний рівень потенціалу системи.

Стосовно складних економічних систем, поняття «потенціал» асоціюється, перш за все, з такими видами економічного потенціалу як виробничий, екологічний, фінансово-кредитний, управлінський, зовнішньоекономічний, інноваційний. На перший план виходить інноваційний потенціал, з яким пов'язується перехід на інноваційний шлях розвитку вітчизняної економіки.

Аналіз економічних аспектів поняття «інноваційний потенціал» виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них:

— інноваційний потенціал — це одна з трьох складових інноваційно-інформаційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення [10];

— інноваційний потенціал — це здійснювані нововведення;

— інноваційний потенціал — сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності [2, с. 6; 3, с. 393];

— інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів [12, с. 63; 15, с. 7];

— інноваційний потенціал являє собою категорію особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси й механізм їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів [18, с. 12];

— інноваційний потенціал як можливість здійснювати вперше чи відтворювати ефективні нововведення на підставі використання власних чи залучених ресурсів [18, с. 14; 1, с. 286–287; 7, с. 6];

— інноваційний потенціал як потенціал знань, отриманих в процесі реалізації науково-технічного потенціалу, тобто інноваційний потенціал — це сукупна спроможність науково-технічних знань й практичного досвіду, які забезпечують більш повне використання ресурсів економічного потенціалу [6, с. 153];

— інноваційний потенціал економічного суб'єкту розглядається як сукупність його засо-

бів і можливостей в реалізації своєї інноваційної стратегії [9, с. 671–682; 11, с. 18].

Аналізуючи різноманітність виділених підходів до визначення інноваційного потенціалу слід відзначити, що всі вони можуть бути розділені на три головні групи:

1) ресурсний підхід, тобто визначення інноваційного потенціалу як сукупності ресурсів або їх комбінації;

2) структурний підхід до визначення інноваційного потенціалу, згідно якого виділяються такі його основні елементи як кадрова, інформаційно-методологічна, матеріально-технічна, науково-технічна, фінансова складові, тощо;

3) процесний підхід, за яким інноваційний потенціал пов'язується з досягненням цілей інноваційної діяльності суб'єктів, зайнятих розробкою, впровадженням та комерціалізацією інновацій.

Згідно представленим підходам, існують три рівня визначення сутності інноваційного потенціалу: характеристика потенціалу як сукупності наявних або необхідних ресурсів; розгляд його внутрішньої структури; виявлення системної взаємодії складових інноваційного потенціалу в процесі досягнення економічною системою намічених цілей.

Отже, дослідники у своїх працях безпосередньо торкаються таких якостей інноваційного потенціалу як: гіперкомплексність та (певною мірою) емергентність і динамізм. Але в понятті «інноваційний потенціал» ними розкриваються не найсуттєвіші риси досліджуваного об'єкту, а властивості другого порядку (мультивалентність, граничність, стохастичність тощо), які є похідними від системних якісних характеристик (динамізм, гіперкомплексність, синергізм, емергентність).

Змістовна наповнюваність поняття «інноваційний потенціал» має починатись на концептуальному рівні через визначення системно-якісних первинних категорій, субординованих і координованих між собою. Логічний зв'язок якісних характеристик інноваційного потенціалу може бути виявлено завдяки використанню інтегрального підходу до визначення сутності інноваційного потенціалу і охарактеризувати діалектику формування і розвитку останнього. Інтегральний підхід, запозичивши переваги усіх інших підходів, надає змогу проаналізувати ресурсне «наповнення» інноваційного потенціалу не як просту сукупність елементів, а як динамічну гіперкомплексну систему, в якій структуризація елементів відбувається на певних рівнях їх ієрархічного зв'язку.

Принципова схема структури ресурсних елементів інноваційного потенціалу на першому рівні їх ієрархічних зв'язків наведена на рис. 1 [16].

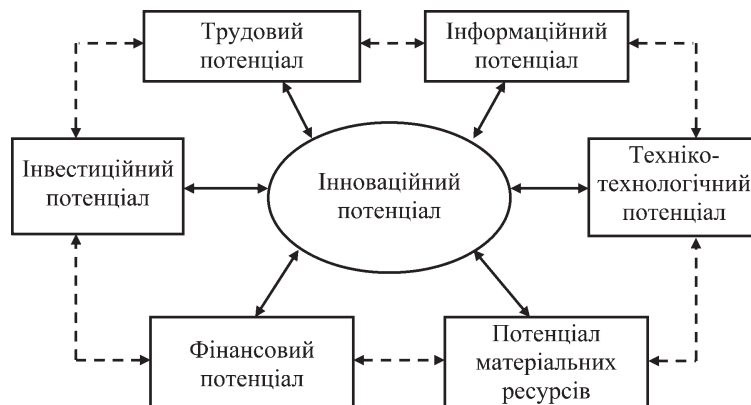

Рис. 1. Схема першого рівня взаємозв'язків ресурсних елементів інноваційного потенціалу

Схема, представлена на рис. 1, ілюструє той факт, що підхід до розгляду інноваційного потенціалу лише як до сукупності ресурсів і можливостей їх використання є обмеженим, тому що таке уявлення про нього не враховує цільової характеристики цієї категорії.

Використання ресурсів в межах інноваційного потенціалу має бути цілеспрямованим й певним чином організованим з метою формування, узгодження і реалізації інноваційних потреб підприємств, регіонів, суспільства в цілому.

Отже, структурована цілевизначеність ресурсних елементів є запорукою появи синергізму як найважливішого системно-якісної характеристики інноваційного потенціалу. Інтегральний підхід дозволяє доповнити уявлення про взаємозв'язок ресурсних складових інноваційного потенціалу: можлива інтеграція ресурсних елементів інноваційного потенціалу в певні комплекси, що дозволяє більш ефективно маневрувати фінансами, фондами, персоналом, інформацією тощо. В результаті формуються структурні складові інноваційного потенціалу другого рівня ієрархічності (рис. 2) [17].

Згідно рис. 2, схема взаємозв'язків ресурсних елементів інноваційного потенціалу ускладнюється: з'являються інтегральні комплекси ресурсів другого рівня, які об'єднують ресурси, східні за механізмом дії (інвестиційно-фінансові ресурси), за походженням (інтелектуальні ресурси, матеріальні активи).

За кінцевим результатом використання ресурсів виділяється науково-технічний потенціал, який здебільшого асоціюють із самим інноваційним потенціалом і який створює умови для переходу останнього на якісно новий рівень розвитку [4, с. 16].

Перехід до інтегрального підходу своєчасно дозволяє усунути недоліки попередніх структур-

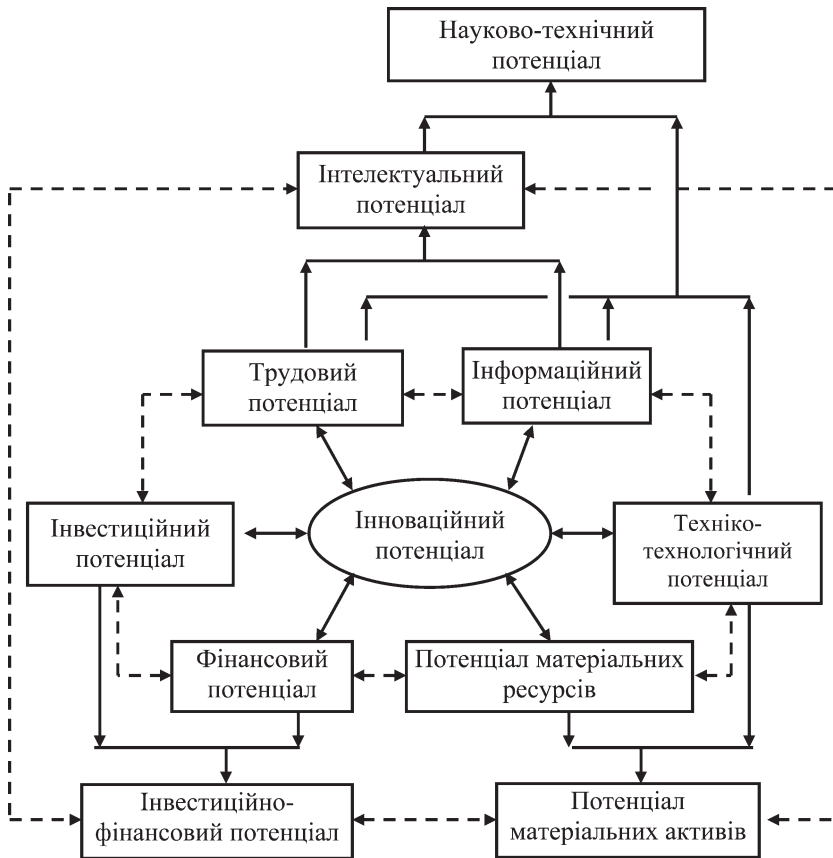

Рис. 2. Схема взаємозв'язків другого рівня ресурсних складових інноваційного потенціалу

ного та процесного підходів. Структурний підхід не показує процес його подальшого розвитку інноваційного потенціалу та його складових під впливом різноманітних факторів. Процесний підхід також є недостатньо досконалим, тому що він взагалі передбачає виключення з поняття «інноваційний потенціал» науково-технічної складової, а зосереджується лише на впровадженні і комерціалізації інновацій.

Дослідження другого рівня складових на принципах інтегрального підходу неможливе без врахування динамізму процесів функціонування інноваційного потенціалу, що поєднують у собі етапи його формування, адаптації і розвитку. Характеризуючи визначені етапи функціонування інноваційного потенціалу на будь-якому рівні національної економічної системи, можна скористатись ідеєю гнучкого розвитку мікроекономічних систем пов'язана з їх здатністю планувати процес свого функціонування з метою створення умов для ефективного відтворення всіх господарських процесів та здатністю прогнозувати процес свого розвитку, визначаючи потенціальні і реальні можливості до оновлення під впливом зовнішнього середовища [8, с. 19–23, 24–27; 5, с. 6–7;].

Ідея гнучкого розвитку інноваційного потенціалу мікроекономічних систем, яка підкреслює їх

динамізм, є продуктивною, передусім тому, що дозволяє розділити етапи формування, становлення і розвитку потенціалу; визначити умови переходу до кожного етапу та проблеми, пов'язані з цими переходами; передбачити перспективи розвитку інноваційного потенціалу мікро-, макро- та мезоекономічних систем.

Слід також відзначити, що модель гнучкого розвитку потенціалу, кореспондуючи з філософською концепцією діалектики (розвитку) різноманітних складних економічних систем та маркетингово-логістичною концепцією життєвого циклу, дозволяє безпосередньо дослідити динамізм внутрішньої структури інноваційного потенціалу.

Накопичення позитивних змін в господарських процесах, які пов'язані з покращенням моделей, технологічних схем використання наявних ресурсів, дозволяє створювати базу для переходу інноваційного потенціалу

на якісно новий рівень (стан).

До позитивних змін інноваційного характеру, що відбуваються в циклі формування потенціалу, відносяться такі здатності економіки як:

- своєчасне виявлення інноваційних проблем, що виникають у сукупності споживачів;
- розробка і впровадження нових продуктів і технологій;
- оцінка рівня інноваційності загальнонаціональних інвестиційних проектів;
- визначення інноваційних тенденцій на національному та світовому ринках;
- участь у створенні єдиного світового інноваційно-інформаційного простору.

Накопичення позитивних змін в інноваційному потенціалі може створити умови для переходу до циклу його гнучкого розвитку, коли формування потенціалу відбувається на якісно новому рівні, прискорюються процеси розробки й впровадження нових підходів, методів і схем оптимізації структури ресурсно-функціональних потенціалів, їх оцінки і використання.

Стан інноваційного потенціалу на різних етапах його функціонування диференціює значущість його певних складових.

Так, розглядаючи інноваційний потенціал у статичній формі, можна відзначити, що на етапі формування особливого значення набувають складові

першого рівня, наприклад, фінансова складова, управління якою має забезпечити оптимальну структуру ресурсів для створення і впровадження інновацій. На етапі адаптації підвищене значення мають складові другого рівня: інтелектуальна, інвестиційно-фінансова та матеріальна. Складові другого рівня формують додаткові можливості адаптації інноваційного потенціалу до впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, сприяють втіленню в життя ідеї розвитку економіки на інноваційних засадах. На стадії оновлення вкрай важливою стають складові третього рівня — науково-технічна складова, яку вважають імпульсом і критерієм подальшого розвитку інноваційного потенціалу, та культурно-освітня складова. Ці складові у своєму взаємозв'язку формують інноваційну культуру суспільства та зовнішнє і внутрішнє середовище, сприятливе інноваційній діяльності економічних суб'єктів.

Стадія оновлення забезпечить перехід до стадії потенціалу гнучкості, що свідчить про досягнення інноваційним потенціалом системи якісно нового рівня розвитку. Ознаками нової якості інноваційного потенціалу можуть вважатися: підвищення конкурентоздатності інноваційних товарів на національному і світовому ринках; зменшення інноваційного лагу (часу між розробкою і впровадженням інновацій); зростання рівня спеціалізації і кооперування суб'єктів інноваційної діяльності; ефективна діяльність інноваційної інфраструктури; збільшення кількості наукомістких інноваційних продуктів тощо.

З вищевикладеного витікає, що враховуючи класичну структуру економічного циклу і, керуючись показниками, що характеризують реальний стан економіки промисловості в даний час, можна констатувати, що промисловість України проминула фазу депресії і знаходиться у фазі поживлення.

На основі проведеного дослідження, необхідно виділити напрями розвитку промислових підприємств, які забезпечать ефективне використання та напрями відтворення їх потенціалу соціально-економічних систем:

- модернізація та технічне переоснащення основної частини виробничих потужностей;
- підвищення технологічного рівня виробництва, поширення рівня експорту за рахунок випуску високотехнологічної продукції;
- підвищення рівня трудового потенціалу за рахунок ліквідації непродуктивного використання трудових ресурсів, утримання надлишкових трудових ресурсів, схованого безробіття в різних формах;
- зменшення матеріалоемності продукції і впровадження ресурсозберігаючих, безвідхідних

та маловідходних технологій з метою підвищення рівня виробництва конкурентоспроможної продукції.

Таким чином, виявлені в процесі дослідження особливості розвитку соціально-економічних систем в сучасних умовах є передумовою для ґрунтовного дослідження, вдосконалення існуючих та розробки науково-практичних рекомендацій щодо побудови ефективної системи управління потенціалом соціально-економічної системи.

Література

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. / И. Ансофф ; пер. с англ. — СПб. : Питер-Ком, 1999. — 416 с.
2. Афанасьев В. Г. Проблема целостности и биологии / В. Г. Афанасьев. — М., 1964. — 101 с.
3. Бадрак А. Цели и приоритеты устойчивого развития Украины / А. Бадрак, Л. Шостак // Экономика Украины. — 2002. — № 10. — С. 33–38.
4. Диагностика производственных систем / Под ред. Ф. Ф. Аунапу. — Иркутск : ИЦНТИ, 1972. — 39 с.
5. Диагностика управления: практический опыт и реализации / В. Ш. Рапопорт. — М. : Экономика, 1988. — 127 с.
6. Забродский В. А. Современные методы организации и управления промышленным производством / В. А. Забродский, Н. А. Кизим, Л. И. Янов. — Х. : Бизнес Информ, 1997. — 64 с.
7. Конно Т. Стратегия и структура японских предприятий / Т. Конно ; пер. с англ. Н. Г. Данилочкиной. — М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. — 279 с..
8. Коротков Э. М. Концепция менеджмента / Э. М. Коротков. — М. : Дека, 1997. — 304 с.
9. Литвак Б. Г. Разработка управленческого решения / Б. Г. Литвак. — М. : Дело, 2000. — 392 с.
10. Методологічні основи управління сталим інноваційним розвитком потенціалу соціально-економічних систем регіону : монографія / [Д. В. Солоха, М. В. Бандура, М. В. Савченко, В. В. Морева. — Донецьк : Ноулідж, 2011. — 431 с.
11. Нельсон Р. Р. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Р. Нельсон, С. Дж. Унтер. — М. : Финстатинформ, 2000. — 474 с.
12. Пригожин И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. ; пер. с англ. — М. : Прогресс, 1986. — 432 с.
13. Промисловість Донецької області у 2006 році. Статистичний збірник. — Донецьк : Донецьке управління статистики, 2007. — 71 с.
14. Рейтинг промислових підприємств Донецької області за окремими фінансовими показниками у 2006 році. Статистичний збірник. —

Донецьк : Донецьке управління статистики, 2007. — 56 с.

15. Статистичний щорічник України за 2006 рік / Державний комітет статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2007. — 662 с.

16. Солоха Д. В. Функціонування і розвиток інноваційного потенціалу регіональних соціально-економічних систем: теорія, методологія, практика : монографія / Д. В. Солоха. — Донецьк : ВІК, 2012. — 439 с.

17. Управління розвитком інноваційного потенціалу регіонів в перехідній економіці України : монографія / [Матросова Л. В., Овечкіна О. А., Іванова К. В., Солоха Д. В.]. — Донецьк : Донбас, 2009. — 485 с.

18. Хакен Г. Синергетика / Г. Хакен ; пер. с англ. — М. : Мир, 1980. — 328 с.

19. Шуміхін В. Технополіси — двигун інноваційного розвитку регіонів / В. Шуміхін, Е. Захарченко // Інтелектуальна власність, 2005. — №7. — С. 32–36.

Поступила до редакції 28.10.14

© О. В. Белякова, 2014

УДК [338.45:669]:33.05

І. О. Казачков*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПІСЛЯКРИЗОВОМУ ПЕРІОДІ

У статті розглянуто сучасний стан металургійної галузі України. Доведено, що низькі обсяги виробництва сталі можуть компенсуватися підвищенням її якості. Проаналізовано основні показники діяльності вітчизняних металургійних підприємств. Досліджено технологічні аспекти виробництва сталі та узагальнено основні проблеми металургійного комплексу України. Акцентовано увагу на необхідності негайного техніко-технологічного переоснащення металургійних комбінатів повного циклу, у якому провідну роль повинна взяти на себе держава.

Ключові слова: конкурентоспроможність, виробництво сталі, якість металопродукції, кризовий стан, держава.

В статье рассматривается современное состояние металлургической отрасли Украины. Доказано, что низкие объемы производства стали могут быть компенсированы повышением её качества. Анализируются основные показатели деятельности отечественных металлургических предприятий. Исследуются технологические аспекты производства стали, а также обобщаются основные проблемы металлургического комплекса Украины. Акцентируется внимание на необходимости немедленного технико-технологического перевооружения металлургических комбинатов полного цикла, в котором ведущую роль должно взять на себя государство.

Ключевые слова: конкурентоспособность, производство стали, качество металлопродукции, кризисное состояние, государство.

The current state of metallurgical industry of Ukraine is reviewed in this article. It has been proved that the low steel production can be offset by steel quality improvement. Main indicators of activity of domestic metallurgical enterprises are analyzed. Technological aspects of the steel production are investigated. Main problems of the metallurgical complex of Ukraine are summarized. The attention is focused on the necessity of immediate technical and technological re-equipment of full cycle metallurgical plants, where the leading role should be taken by the state.

Keywords: competitiveness, steel production, quality of metal products, crisis, state.

Постановка проблеми. У XVIII сторіччі шотландський економіст Адам Сміт у своїй найвідомішій праці «Дослідження природи та причин багатства народів» дійшов висновку про те, що чим більшим є розмір ринку, тим більш розвинутим є поділ праці. Сьогодні

мова йде про формування глобальної економіки, у якій міжнародний поділ праці не тільки не втратив свого значення, але й набуває нових форм прояву. Його існування пояснюється різними виробничими можливостями країн-товаровиробників.

* Казачков І. О. — канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємства, Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя.